

■ *Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetində ekoloq-jurnalist Bəxtiyar Hüseynovun yenidən çapdan çıxmış "Azərbaycan təbiəti: dünən, bu gün, sabah" adlı kitabının təqdimatı keçirilmişdir. AMEA-nın müxbir üzvü, ADAU-nun rektoru, professor İbrahim Cəfərovun və BDU-nun kafedra müdiri, biologiya elmləri doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi Qara Mustafayevin elmi redaktoru olduğu kitab dərs vəsaiti kimi qiymətli mənbə olmaqla yanaşı, ulu öndər Heydər Əliyevə və onun həyatı qədər sevdiyi Azərbaycan təbiətinə həsr edilmişdir.*

Ümummilli lider Heydər Əliyevin doğum gününü ərəfəsində keçirilən təqdimat mərasimində əsərin ekoloqlar üçün qiymətli vəsait olduğunu vurğulayan universitetin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü, professor İbrahim Cəfərov, 8 fəsilə ibarət olan kitabda təbiətin

yönəlmişdir.

Təsadüfi deyil ki, ümummilli liderimiz bu barədə demişdir: "Mən 1993-cü ildə Bakıya gələrkən bizim əkdüyümüz, becərdiyimiz bəzi ağacların kəsilməsini görkən elə bildim ki, mənə yalalayınlar. Mən dəfələrlə demişəm, bir də deyirəm, kim hansı

*Təbiətin ölkəmizə bəxş etdiyi zəngin sərvətlərə xüsusi qayğı ilə yanaşmaq, belə misilsiz xəzinələri bəşəriyyətin gələcəyi naminə qorumaq üzərimizə düşən başlıca vəzifələrdəndir.*

**Heydər ƏLİYEV**  
**Ümummilli lider**

dəfələrlə artmış, bəşəriyyət təmiz, sağlam hava problemi ilə üz-üzə qalmışdır. Bu həyəcanı hər bir ekoloq, təbiətşünas hiss edib, hərəkətə keçməlidir. Böyük təbətşünas alim, akademik Həsən Əliyev bir alim, bir vətəndaş, bir qayğıkeş insan kimi hamımızdan daha çox təbiətimizin "şikayətlərinə" səs vermiş, "Həyəcan təbili" kitabı ilə təbiətimizin hamisi, fədaisi kimi çı-

"Azərbaycan təbiəti: dünən, bu gün, sabah" adlı 500 səhifəlik elmi əsəri orijinal üslubda yazılmışdır. Elmi səviyyəsi yüksək olan bu kitabda olduqca zəngin arxiv materiallarından, canlı mənbələrdən istifadə edilmişdir. Kitabda təbiətşünaslığımızın tarixinə elmi, tənqidi nəzər salınmış, böyük alimlərin həyatı, tədqiqat sahələri, elmi araşdırmaları ön plana çəkilmişdir.

Çoxdan idi ki, ekologiya sahəsində belə müfəssəl vəsaitə ehtiyac var idi. Bu ehtiyacı nəzərə alan B. Hüseynov bir mütəxəssis kimi tələbələrə, alimlərə, təbiətsevərlərə dəstək oldu. Təsadüfi deyil ki, kitaba akademik İradə Hüseynova dəyərli qiymət vermiş, respublika mətbuatı, AMEA əsərə diqqət yetirmiş, irəli sürülən fikir və mülahizələrdə B. Hüseynovun təbiətimizin keşiyində dayanması, ulu öndərin təbiət haqqında, ekologiya haqqında baxışlarına ürək-dən dəstək verməsi qeyd olunmuşdur.

Ekologiya mühəndisliyi və meşəçilik kafedrasının müdiri professor Musa Bayramov isə "Azərbaycan təbiəti: dünən, bu gün, sabah" kitabında dövlətin bu sahədə gördüyü işlərin tədqiq edilməsini, təbiət və ekologiya sahəsində yorulmaz fəaliyyət göstərən və onu həyatının ayrılmaz hissəsi hesab edən alimlərin yaradıcılığına diqqət yetirilməsini vacib amil kimi dəyərləndirmiş və kitabın ekologiya sahəsində təhsil alan tələbələr üçün qiymətli vəsait olacağına əminliyi ifadə etmişdir.

Təqdimat mərasimində çıxış edən aqraromluq fakültəsinin professoru Zakir İbrahimov, eləcə də digər müəllim və tələbələr sağlamlıq mənbəyi hesab edilən təbiətin elmi mənzərəsinin bu kitabda çox gözəl verildiyini diqqətə çatdırıblar. Yeri gəlmişkən, "Azərbaycan təbiəti: dünən, bu gün, sabah" kitabında müəllif təbiətin əsl loğman olduğunu tam mənası ilə açıb göstərə bilmişdir. Hiss olunur ki, müəllif təbii-elmi nəticələrə mükəmməl bələd olduğundan bundan lazımı qədər bəhrələnməmişdir. Eyni zamanda, kitabda elmi əsasları olan sağlam tənqiddə də geniş yer ayırmışdır.

Təqdimat mərasimində "Azərbaycan təbiəti: dünən, bu gün, sabah" kitabından fəal tələbələrə, 50 ədəd isə dərs vəsaiti kimi universitetin kitabxanasına hədiyyə edilmişdir.

**İ.RÜSTƏMOV,**  
**"Xalq qəzeti"**

## Azərbaycan təbiətindən bəhs edən sanballı əsər



bir parçasının canlandırıldığını, bu istiqamətdə görülən işlərin, həyata keçirilən strategiyaların araşdırıldığını diqqətə çatdırmışdır. Kitabda toxunulan problemlərdən danışan professor qeyd etmişdir ki, toplanan materialların əsasını ulu öndər Heydər Əliyevin ölkənin təməl planlarını qurarkən ekologiyaya və təbiəti xüsusi diqqətdə saxlaması, Azərbaycan təbiətinə ciddi önəm verməsi, qəbul edilən qanunlar, sərəncam və qərarlar təşkil edir.

Natiq bildirdi ki, müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı Heydər Əliyevin quruculuq strategiyasının bir istiqaməti də ölkəmizin təbiəti ilə bağlı olmuşdur. Ekologiyamızın, təbiətimizin qorunmasında, zənginləşməsində ulu öndərin əməyini, uzaqgörən fəhminin nurunu hər yerdə görürük. Azərbaycan kimi gözəl bir təbii və ekoloji məkanın varlığını qorumaq, üstəlik də, onu bədxah qonşulardan xilas etmək uzaqgörən dövlət başçımızın söyi ilə mümkün olmuşdur. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə qəbul edilmiş ekoloji qanunlar ölkəmizin ekoloji durumu-nun və xalqımızın sağlamlığına

bir sağlam ağacı kəirsə, hesab edin ki, o, mənim qolumu, barmaqlarımı kəsir. Əgər kimsə sağlam ağacı kəirsə, o nəinki xalqına, millətinə, ölkəsinə xəyanət edir, o, ailəsinə, özü-özünə xəyanət edir. Ona görə siz hər bir ağacı qorunmalısınız, hər bir ağacın qorunması uğrunda mübarizə aparmalısınız..." Bu sözlərdə görkəmli dövlət xadiminin təbiətə qarşı məhəbbətinin ülviliyi, sadəliyi, dərinliyi öz ifadəsini tapmışdır. Tarix təbiəti, ekologiyaya qorumaq üçün bir dövlət başçısının bu qədər güclü, bu qədər sərrast, bu qədər keçilməz söz sipəri çəkməsinin şahidi olmamışdır.

Professor İ. Cəfərov daha sonra demişdir: "– Müəllif əsərində Azərbaycan meşələrinə geniş yer vermişdir. Bu da təsadüfi deyil. Ekoloqlar bilirlər ki, ölkəmizdə meşələr azdır. Hazırda dünya üzrə meşə örtüyü 4 milyard hektar təşkil edir. Bunun 809 milyon hektarı Rusiya Federasiyasının, 478 milyon hektarı Braziliyanın, 310 milyon hektarı Kanadanın və 303 milyon hektarı ABŞ-ın payına düşür. Son 200 ildə meşə ərazisinin sahəsi iki dəfədən çox azalmışdır. Əksinə, parnik effekti

xış etmişdir. Bəxtiyar Hüseynov böyük alimin həyəcanını bugünü-müzə daşımaqda ekoloqlara bir elm adamı kimi bələdçi olur, kömək göstərir. Bu təsadüfi deyil. Rəqəmlərə nəzər yetirək: XVIII-XIX əsrlərdə indiki Azərbaycan ərazisinin 35 faizi meşə ilə örtülmüşdü. Hazırda Azərbaycan meşələrinin ümumi sahəsi 989,4 min hektardır. Üstəlik də, 261 min hektar meşə fondu Ermənistanın işğal etdiyi ərazilərdədir. Bu da Azərbaycan ərazisinin 11,4 faizini təşkil edir. Rusiyada bu rəqəm 44 faiz, Litvada 41 faiz, Gürcüstanda isə 39 faizdir. Ona görə meşələrimizi göz bəbəyi kimi qorunmalıyıq. Müəllifin həyəcanını başa düşərək ona təşəkkür etməyə borclu-yuq. Bu gün təbiətimizə qayğı dövlət başçımızın qayğısından başlanır. Rəhbərliyimizin nümunəsi xalqımız üçün əvəzsiz örnəkdir. Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev ulu öndərin dəst-xəttini sədaqətlə, bütün təfəsilatı və dərinliyi ilə həyata keçirir.

Yeri gəlmişkən, tanınmış ekoloq, jurnalist, publisist bir çox kitabların, onlarla elmi məqalələrin müəllifi Bəxtiyar Hüseynovun